

**МОНІТОРИНГ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ
ДО ЗОВНІШНЬОГО ТЕСТУВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Стаття розглядає етапи, умови ефективної організації підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного тестування. У статті розкрито зміст таких понять як «контроль» та «моніторинг».

Ключові слова: етапи, умови, моніторинг.

Статья рассматривает этапы, условия эффективной подготовки старшеклассников к внешнему независимому тестированию. В статье раскрыты понятия «контроль» и «мониторинг».

Ключевые слова: этапы, условия, мониторинг.

The article deals with the stages, conditions of effective organization and upbringing of senior pupils for independent testing. The article tells about such concepts as «control» and «monitoring».

Keywords: stages, conditions, monitoring.

Постановка проблеми. Метою освіти в Україні є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових та фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого потенціалу народу, – йдеться у Законі України «Про освіту»[2]. Система освіти, яка упродовж багатьох років давала позитивні результати, уже не відповідає вимогам суспільства. Усвідомлення цього факту поставили середню загальноосвітню школу перед необхідністю перегляду усталених раніше технократичних парадигм, орієнтованих на авторитарну передачу знань, що не сприяє підготовці учнів старшої школи до незалежного оцінювання знань, умінь та навичок з іноземної мови.

Закон України «Про середню освіту» [3] передбачає якісне реформування середньої іншомовної освіти за рахунок запровадження моніторингу підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови. Реалізація такого підходу забезпечить самостійність мислення учнів, відповідальність за власну діяльність і майбутнє, готовність учитися упродовж всього життя.

Парадигма моніторингу готовності випускників середніх освітніх навчальних закладів до зовнішнього незалежного тестування передбачає особистісно-орієнтований підхід у навчанні; філософсько-психологічне обґрунтування категорії моніторингу. Специфіка сучасної іншомовної освіти виявляється сьогодні в тому, що відбувається зміна цілей іншомовної освіти від «освіти на все життя до освіти крізь все життя». Освітня

система повинна бути спроможною не тільки озброювати знаннями того, хто навчається, а й формувати потребу в безперервному самостійному оволодінні ними.

Особливої актуальності набуває сьогодні інтеграція завдань іншомовної освіти та розвитку духовних якостей особистості, виховання готовності випускників старшої школи до зовнішнього незалежного тестування з іноземної мови. У суспільстві підвищилася роль іноземних мов, а також статус навчального предмета «Іноземна мова» в цілому, головною метою якого повинен стати розвиток в учнів здатності до міжкультурної комунікації. Пріоритетним виступає завдання навчання іноземних мов як засобу спілкування та обміну писемною інформацією. Перед учителями виникає необхідність пошуку підходів, методів та засобів навчання, що сприятимуть підвищенню якості усного та писемного мовлення учнів. Провідною парадигмою в реформуванні середньої іншомовної освіти є моніторинг підготовки випускників старшої школи до зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови. Для впровадження цього підходу в практику школи вчителі мусять оволодіти механізмами та прийомами організації моніторингу.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення раніше невирішених проблем. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що дослідженням проблеми моніторингу, розвиток якого розпочався на початку ХХ сторіччя, присвячено праці багатьох учених.

Сутність, особливості моніторингу, його компоненти, засоби здійснення досліджуються у працях З. Абасова, М. Аузіної, В. Беспалько, Б. Бітінас, Г. Голуб, В. Зубко, В. Кальней, О. Майорова, М. Мельникова, В. Циби, С. Шишова та інших.

Дослідження Т. Волобуєвої, Л. Генденштейна, О. Касьянкової, Т. Лукіної, О. Майорова, А. Сєврук, З. Рябової присвячені моніторингу якості освіти в загальноосвітній школі; праці М. Загірняка – аналізу моніторингу в освіті як науково-практичного феномену та деяким питанням моніторингу як форми пізнавальної діяльності; надбання А. Дахіна – моніторингу успішності та ефективності навчальної роботи. С. Подмазін досліджує питання педагогічного моніторингу. Г. Єльнікова та П. Матвієнко розглядають моніторинг діяльності суб'єктів та об'єктів освітнього простору. О. Коберник розкриває сутність педагогічного моніторингу як складової управління виховним процесом. О. Биков порушує питання щодо концептуальних основ моніторингу виховання. Проте вивчення наукової літератури дає підстави стверджувати, що сьогодні мало уваги приділяється висвітленню питання моніторингу підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови.

Формулювання цілей статті. Виходячи з постановки проблеми метою даної статті є розкриття сутності та змісту моніторингу підготовки

старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання знань, умінь та навичок з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення досвіду шкіл з питань підготовки учнів до зрізу знань з іноземної мови свідчить про низку суперечностей:

– між потребою отримання та узагальнення знань з іноземної мови та відсутністю централізованої системи отримання та обробки інформації;

– між потребою отримання оперативної інформації щодо результативності введення нових інноваційних технологій, що сприяють підвищенню якості знань з іноземної мови, та підготовки учнів середніх навчальних закладів до тестування.

Недостатня дослідженість проблеми та визначені суперечності зумовили постановку та вирішення завдань у статті, а саме:

– визначити особливості організації моніторингу підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови;

– теоретично обґрунтувати умови ефективної організації моніторингу підготовки учнів старших класів до зрізу знань з іноземної мови.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження дозволив з'ясувати, що поняття «моніторинг» тісно пов'язане з дефініцією «контроль».

Нами було з'ясовано, що поняття «контроль» та «моніторинг» за багатьма сумісними ознаками є близькими, оскільки забезпечують зворотній зв'язок з педагогічним об'єктом та можуть виконувати відносно самостійну функцію управління, створюючи при цьому інформаційну основу для прийняття управлінських рішень та прогнозування подальшого розвитку керованого об'єкта. Проте контроль може мати як безперервний, так і дискретний характер, його ефективність залежить від систематичності та своєчасності здійснення. Він недостатньо пристосований до мінливих умов, виходить з нормативних стандартів, здійснюється в основному в сталих бюрократичних формах.

Моніторинг же, на нашу думку, – це синхронізація процесів спостереження, замірювання, отримання інформації з метою вивчення готовності старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання. Моніторинг спрямований на кінцевий результат: забезпечення усного та писемного мовлення, виховання готовності учнів до іншомовного спілкування та має комплексний та системний характер.

Моніторинг ми розглядаємо у трьох площинах: як систему, як процес та як технологію.

Щоб моніторинг підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання був ефективним, слід забезпечити педагогічні умови:

– підготувати педколектив середнього освітнього навчального закладу до моніторингу навчальних досягнень старшокласників з іноземної мови;

- забезпечити взаємодію всіх суб'єктів процесу підвищення якості знань з іноземної мови під час сумісної моніторингової діяльності;
- забезпечити учасників моніторингу науково-педагогічним інструментарієм.

Ці умови, на наш погляд, є оптимальними.

Окрім того, моніторинг підготовки старшокласників до зрізу знань з іноземної мови включає такі етапи:

- з'ясування мети та завдань дослідження;
- визначення об'єкту дослідження;
- формування вибірки;
- побудова графіку дослідження (визначення термінів та процедур та підготовка координаторів дослідження);
- визначення критеріїв та показників моніторингового дослідження;
- вибір методів дослідження;
- отримання стандартизованого тесту;
- розробка та апробація анкет;
- підготовка інструктивно-методичних матеріалів для координаторів та учасників дослідження;
- вибір методів обробки отриманих результатів;
- пілотне дослідження, яке включає підготовку учасників, проведення інструктажу;
- основне дослідження з лімітованим відрізком часу;
- збір та обробка результатів;
- узагальнення статистичних даних;
- з'ясування факторів впливу;
- підготовка рекомендацій стосовно корекції негативних результатів;
- формування тезисів поліпшення стратегії освітньої політики.

Висновки з даного дослідження. У процесі теоретичного вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури виявлено сутність та зміст, етапи та умови моніторингу підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання з іноземної мови.

З'ясовано, що моніторинг являє собою систему заходів щодо збору та аналізу інформації, яка свідчить про рівень навчальних досягнень учнів з іноземної мови.

Аналіз дослідження дозволив дійти висновку, що, для здійснення об'єктивного проведення моніторингу треба залучити до його організації та здійснення усіх учасників процесу підвищення якості знань з іноземної мови.

Література

1. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття».- К.: Радуга, 1994.- 62с.
2. Закон України «Про освіту».- К., 1996.
3. Закон України «Про загальну середню освіту».- К., 1999.
4. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні.- К., 1997.-С. 148.

5. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти// Освіта України.- 2001.- № 6.- 7 лют.- С. 3-16.
6. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості// Вибрані твори: В 5 т./ В. О. Сухомлинський.-К.: Радянська школа, 1977.- Т.1. – С. 55-202.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2011 р.